

Tulajdonos: „Frída” S. A. Bejegy. la Trb.
Bihor Fsoc. 1798—1938

Felelős kiadó:
Üzv. PASZTOR EDENE

Alapította: PASZTOR EDE

Felelős szerkesztő:
Dr Zoltán Jenő

Bejegyezte: Tribunalul Bihor Dos. No. 810—1938. Ordonanța No. 15—1938. — Szerkesztőség és kiadóhivatal: Oradea—Nagyvárad, P. M. Viteazul 4.

Calinescu helyettes miniszterelnök a hadsereg feladatairól

Röviden már ismertettük Calinescu helyettes miniszterelnök beszédét. Most közöljük azt teljes terjedelmében.

— Tábornok ur, köszönöm a hízegő szavakat amelyekkel fogadott. Hónapokon át tekintélyt parancsolóan és ügyesen vezette ezt a nehéz tárcát. Az új helyzetben a katonai karrier legmagasabb funkciójába lépett elő. Gratulálva önnek mindazért, amit eddigi tevékenységével megteremtett, a legmelegebb kívánságomatól mácsolom önnek, hogy új megbízatásban ugyanolyan értékes szolgálatokat tegyen az országnak és hadseregnek.

— Tábornok urak, egy civil kinevezése a hadügyminiszterium élére, a nemzetnek a hadsereggel való szolidaritását kívánja kifejezni. A helyettes miniszterelnök e tárcá élén a kormány akciójának nyílt és határozott irányítását jelenti a hadsereg összes szükségleteinek kielégítésére. Mi nem készitjük elő a hadsereget agresszív célokra. Romániának sehol semmilyen követelése nincs ma, a mi nemzeti ideálunk beteljesült. Más óhajunk nincs, minthogy békében éljünk és értékesítsük gazdasági erőforrásainkat és megerősítsük a nemzetgazdaságot. Ezen a téren szívesen bővíjük ki kereskedelmi kapcsolatainkat az összes államokkal, különösen pedig azokkal, melyeknek gazdasági struktúrája a miénket kiegészíti. Ha mégis különös figyelemmel fordulunk a hadsereg felé, ez azért történik, mert mindig abban a helyzetben kell lennünk, hogy nemzeti állagunkat megvédjük és az összes polgároknak az állandó biztonság érzését adjuk.

— És még valami. Nekünk, románoknak, a hadsereg nem csak erő és védelmi eszközt jelent. Ennél sokkal többet. Régi lelki hagyományok folytán a hadsereg nálunk a nemzeti büszkeséget testesíti meg. Feltettük önök valaha is a kérdést, miért öleli körül nálunk a nép oly meleg pillantásokkal

a katonaságiakat, amelyekkel találkozik? Gondoltak e arra, hogy milyen meghatódottság van e nép lelkében, valahányszor e hadsereggel találja magát szemben? Miért van mindez? Azért, mert az egész nép önmagát találja meg a hadseregben és mindazt, a mi csak jó benne.

ARMAND CALINESCU,
helyettes miniszterelnök.

— Szeretném, ha minden katona tudatában világosan élne hivatásának tisztá képe. Tán a katonai család sarja beszél most önökhöz, az az ember, aki egész életét katonacsalásban töltötte el. Van azonban egy objektív meggyőződés is. Mindig a legjobb véleményem voltam a román tisztről. Azt hiszem, hogy az összes foglalkozási ágak közül ez van a leginkább megalapozva. A mi tisztunk hosszú felkészülés eredménye: tiszti iskola, gyakorlati iskola, háborús iskola, parancsnok-képzés, vizsgák csaknem minden ragfokozat előtt. Nincs foglalkozás, amelyben az ember verifikálása gyakrabban történne és a karrier legvégéig fokáig. Ezért büszkén mondhatom, hogy a román tiszti intelligenciája és alapos technikai felkészültsége révén rivalizálhat bármely külföldi hadsereg tisztjével.

— Azt szeretném, uraim, ha a hadseregünkben világosan élne értékének és hivatásának tudata. A hadsereg zelleme ennél fogva mindig kifogástalan kell, hogy legyen. El fogok mindent követni, hogy kiküszöböljem mindazt, ami a hadsereg szellemét érintheti. Minek lehetne erre káros befolyása? Mindenekelőtt a tiszt is ember, akinek gondjai és szükségletei vannak. Nem közbős tehát, hogy egy tiszt, miután egész napon át nehéz munkát végzett a kaszárnyában, nyugodtan térhessen haza otthonába, családjá körébe, létfenntartási gondok nélkül. Közelebbről akarok a kérdésnek ezen oldalával foglalkozni. Igyekezni fogok likvidálni azokat a terheket, amelyek a tiszt fizetésekére nehezdednek. Minden lehető el fogok követni, még a mai nehéz helyzetben is, hogy megkönnyítsük a tiszték helyzetét. Az új költségvetés összeállítása al kalvával módot keresek arra, hogy a tiszték kedvező feltételek mellett szerezhessék be

szükségleteiket. Megfelelő biztosítási rendszeren is gondolkozni fogok.

— Am valamely hadsereg szellemét nem csak anyagi gondok kiküszöbölésével, de az igazságosság légkörének megteremtésével is kell alátámasztani. A tiszt munkáját és érdemeit igazságosan kell méltányolni. Nem ériem ezalatt az elnézést. Ellenkezőleg. Szlekciót kell eszközölni, még pedig komolyan, de igazságosan. Tudom nem könnyű elérni ezt az eszményt, mert ennek az akciónak személyes jellege van. De éppen ezért különös figyelmet fogok e kérdésre fordítani. Véleményem szerint az alárendeltek osztályozása a parancsnok legfontosabb feladata, mert attól függ a tiszt sorsa, valamennyiök szelleme és a parancsnok tekintélye.

— Ime ezek az én elgondolásaim és érzéseim, amelyekkel a hadügyi tárcá élére jövök. Felhívom valamennyiöket hogy egyesítsük erőfeszítéseinket a kívánt cél elérése érdekében. Munkánknak annál is intenzívebbnek kell lenni, mint hogy tudjuk, hogy az ország uralkodója állandóan figyelemmel kíséri a hadsereget, a tisztikart, amelyet az uralkodó öfelsége mély szeretettel és hártalan jóindulattal vesz körül.

Negrin spanyol miniszterelnök a további ellenállás mellett

Páris, febr. 6. A Spanyolországból érkező újabb jelentések szerint nemcsak Azana, hanem Companys is elhagyta Spanyolország területét és Párisba utazott. A spanyol menekültek szerint a magasállású államférfiak távozása azoknak az ellentéteknek köszönhető, amelyek Negrin és közöttük felmerültek. Negrin és a hadsereg vezetői ugyanis ragaszkodnak ahhoz, hogy egyetlen talp-

alattnyi földet se engedjenek át Francoéknak, mi a politikusok néhány a kapituláció mellett foglalt állást.

A kormány székhelyét a közeli napokban a fronttól távolabb eső városba helyezik át. Főleg Mussia és Cartagena kerülhet előtérbe ebből a szempontból, de egyes hírek szerint lehet, hogy a kormány egy ideig továbbra is Valenciában marad.

Az erdélyi Fabriciust választották az európai német kisebbségek elnökévé

Az európa német szövetség végrehajtó bizottsága (az egész Európában kisebbségben szétosztottan élő németek nemzet-

közi szervezete) elnökéül Fabriciust, a romániai németek elnökét választotta, az eddigi elnök, Heinlein helyett.

Ajándékekakciónk 13-ik száma

13

szelvény

amely összegyűjtve feljogosít 1939 január — február hónap tartandó ajándékkakciókban való részvételre.

Amerika és Mexikó meg-
egyezték a petroleum
termelés átvételére

(Washington.) A Fehér Ház közbelépésére egyezmény jött a mexikói és az amerikai kormány között a petroleumháború kérdésében.

Az egyezményről bővebb részletek még hiányzanak, de a Novidades című mexikói lap azt írja, hogy Amerika válalta a mexikói petroleumtermelés több mint felének elhelyezését.

Házasságkötés --
állami támogatással

A népszaporodás nagyon sok ország állandóan felszínre levő problémája. A kimutatások államokként nagyon eltérő képet mutatnak. Míg Németország vezet a szaporodás terén — első az európai államok között, — addig Franciaországot az elnéptelenedés veszélye fenyegeti.

Feltűnést kelt tehát a németországi házasság- és születésszaporító kísérletezés, melyről a napokban olvashatunk újságjaink hasábjain.

Dr Danzer német tudós különleges politikai módszerrel akarja a fenti célt szolgálni.

Ezt a módszert, melyet a „boldog házasság” tudományának nevez, a következőkben foglalhatjuk össze. Házassághoz és lakásberendezéshez állami kölcsönt folyósítanak, követeli a házassági formaítások leegyszerűsítését, minden városban hirdessék ki a férjhezmenendő lányok névsorát, az agglagényekre nagyobb adót vessenek ki, a nagyobb üzemek alkalmazottait csak házasságuk lehessenek, a házasság elkerülése adóemeléssel büntetendő, 30 éven felüli nőtlen embereket a sterilizálás veszélye fenyegetse, stb. —

Sőt a gyakorlatban a feltételező ellenőrzése mellett Bajorországban és Ausztriában „ifjúsági táborok” működnek, ahol mindkét nem olcsón töltheti szabadságát. A tábornak saját anyakönyvvezetője van, aki formalitások nélkül összeadja a sürgősen házascdni akarókat. Két hónap alatt a bajorországi Nimphenburg-parki táborban 132 pár jelentkezett frigykötésre. 1938 júliusában 4129 házasságot kötöttek be Németországban, az előző évi 1092-vel szemben.

Indíthat-e válópert a férj az elmebeteg
feleség ellen?

A nagyváradi tábla döntése szerint -- nem

Nagyvárad, febr. 6. A múlt hét folyamán beszámoltunk arról a táblai válóperi tárgyalásról, amelyet Beleznay József 45 éves vasuti alkalmazott indított felesége ellen. A házastársak 9 évig éltek együtt, amikor 1932. januárjában az asszonyon elmebaj tünetei mutatkoztak és be is szállították az elmekórházba. Az asszony három hónapot töltött a kórházban, amikor — látszólag gyógyultan — elhagyta a kórházat. Az asszony azonban nem a férjéhez, hanem az édes apjához költözött vissza. Három nap múlva ismét mutatkoztak rajta a betegség jelei és ekkor visszaszállították az elmekórházba, ahol ma is ápolás alatt áll.

Beleznay József 1932. júliusában keresetet adott be a törvényszékhez és kérte, hogy kötelezzék a feleségét az életköz-

össég helyreállítására. Az asszony eleget tett a felhívásnak és két tanu jelenlétében megjelent férje lakásán. A tanuk eltávozása után röviddel azonban elment az asszony is. A férj ekkor házasságbontó keresetet indított a felesége ellen. Beleznayné pedig viszont keresetet indított, kérte a kereset elutasítását és házassági kötelesség súlyos megsértése címén kérte a válás kimondását — a férj hibájából. Ezt a kérelmet azzal támasztották alá, hogy a férj durva, erőszakos volt, majd az asszony kórházba szállítása után más asszonnyal kezdett viszonyt. A törvényszék anélkül, hogy elrendelte volna az ágytól és azaltól való különválást — a feleség hibájából elválasztotta Beleznayékát.

Beleznayné, Olteanu József ügyvéd útján felelbeztett az íté-

let ellen. A tábla előtt bebizonyította, hogy a válási kereset idő előtti volt, mert a felperes 1932. januárjától — mikor az asszonyt beszállították a kórházba — számította a különválást, már pedig a különválást 1932. márciusától — amikor az életközösséget a törvényszék felhívására helyreállították — kell számítani. Ettől kezdve pedig nem telt el a törvényben előírt hat hónap. Kihangsúlyozta még, hogy Beleznaynak nincs joga visszahívni a feleségét, mert súlyosan megsértette a házassági kötelességeit, viszont Beleznaynak éppen ezért oka volt ellenszegülni a házastársi viszony helyreállítására irányuló kérésnek.

A tábla helyt adott a kérésnek, megváltoztatta a törvényszék határozatát és ezzel megsemmisítette a válás kimondását is.

És mégis mozog a föld

Galilei háromszázéves centennáriuma

1.

1639. Február.

A fő tárgyalás negyedik napján P. Bartolomeo, a főinkvizitor, — akiről az Angyalvár környékén úgy tudták, hogy VIII. Orbán bizalmasa, — lecsapott a nagy kérdéssel:

— Messer Galileo, azt állítod, hogy a föld forog. Nem gondolod, hogy állításod Isten káromlása és szörnyű tévedés? Kopernikusra hivatkozol, holott tudod, hogy ez az ember az ördög fia volt és a prágai zsidók barátja. Miért nem hivatkozol az egyházatyákra, Pál apostol leveleire, vagy Máté evangéliumára? Mi seholsem találjuk e helyeken egy sorral sem említve, hogy a föld forogna. Avagy nem tudod-e, hogy Mózes őt könyvében megvagyon írva, hogy Józsué megállította a napot? Nyilván azért állította meg, mert előzőleg már mozgott. Akkor hogyan foroghat a föld? Messer Galileo ezt magyarázd meg...

A firenzei tudós arca sárga volt, mint a pergament. Haja hófehér. Hetven évet hagyott háta mögött. Tanított az egyetemeken. Könyvet is írt. S most itt áll, mint vádlott. Érti, hogy igaza van. Fény villant meg előtte, de itt lezuhan a súlyos sötétség és ezen nehéz lesz áthatolni. Halkan felelt:

— A föld forog, meri...

Bartolomeo ökle rácsapott a foliánsokra:

— Nem forog, ha mondom!

— Forog, de csak lassan, —

riadt fel a tudós, olyan lassan, hogy nem is érezzük.

— Nem forog, ha mondom! Se lassan, se sehogyan. Messer Galileo, nézz ki az ablakon, az ott az Angyalvár. S a vár mögött ott van az egyház. Ha a föld forogna, — ahogy állítod, — akkor vele forogna az Angyalvár, az egész egyház. S egy szép napon a centrifugális erő mindkettőjüket kilendítené az ürbe. Hazudsz Messer Galileo, a föld nem forog! Róma nem forog! Róma a világ közepe, az Angyalvárral. Ellenkezőleg, Róma körül forog minden. Az egész világ-mindenség. Az Angyalvár szilárd. Látnod nehéz kapuiát? S te tudod, hogy mi van a kapun belül. Jól vigyázz Messer Galileo!

Négy nap múlva megrokkant aggasztán állott a Santa Maria Sopra la Minerva templom főhajójában, szemben az oltárral. Reszkető hangon olvasta fel az eskü szövegét s aztán így folytatta:

— ...amit állítottam tévedés. A föld nem forog. A világ középpontja a föld és Róma... Isten engem úgy segítjen...

Másnap két tanítvány kísérte vissza Firenzébe. Az inkvizíció fogja volt. Az Arceiri villában internálták.

— Azt mondd, hogy lement a nap?... Te is azt hiszed, hogy a nap mozog? Te is azt hiszed még mindig, hogy a föld az egyetelen, ami áll egyhelyben? — Messer Galileo lihegett. — Megesküdtem rá, hogy így van. Meg kellett esküdnom. Pedig... tudom és érzem, hogy mégis forog a föld...

Ezek voltak az utolsó szavai. S aztán Galilei Galileo örökre lehunyta a szemét...

2.

1642. Január.

Messer Galileo alkonyat előtt várta az utolsó pillanatot a széles ablaknál. A karosszék mögött ott álltak csendben a tanítványok. Rózsaszín árnyba borult a láthatár.

— Messer Galileo, — hajolt le az egyik tanítvány, — most megy le a nap...

A tudós öt éve nem látta már a napot. Megvakult.

Dühöngő potyautas

(Temesvár.) A Temesvárról Lugosra tartó személyvonaton a kalauz egy jegy nélkül utazó asszonyt talált, akit a lugosi állomásfőnöki irodába vezett. Amikor az asszonnyal tudtatták, hogy háromezer lei pénzbüntetést kell fizetnie,

egyszerre dühöngeni kezdett. — Hamarosan kiderült, hogy az asszony Popa Karolina 49 esztendő elmélettel azonos, aki megszökött a lippai tébolydából. A rendőrség visszaszállította Lippára.

Megszüntették a vagyonellenőrzési eljárást a szatmári fogházpanama vádlottjai ellen

Ha nincs vagyon - nincs mit ellenőrizni

Nagyvárad, febr. 6. Tegnap délelőtt ismét a szatmári fogházpanama vádlottjainak az ügyével foglalkozott a nagyváradi tábla mellett működő vagyonrevíziós bizottság. Mint ismeretes a bizottság a büntetőperrel egyidejűleg megindította az eljárást a fogházpanama per vádlottjai, dr. Burcus Traján, Marcus Cornel, Hidvégi Lőrinc és Lobontiu Ioan főfoglár vagyonának a felülvizsgálására is.

A tábla mellett működő bizottság a szatmári ügyészségtől és a szatmári telekkönyvi hivaltól kért kimutatást Burcusék vagyoni helyzetére vonatkozóan. Ugy az ügyészség jelentése, mint a telekkönyvi hivatal olyan értelmű felvilá-

gosítást adtak, hogy Burcusnak és társainak semmiféle ingó és ingatlan vagyonuk nincs. Az ügyészségi és a telekkönyvi jelentés alapján a tábla mellett működő vagyonrevíziós bizottság megállapította Burcus és társai vagyontalan-ságát és Burcusék ellen megszüntették a vagyonrevíziós eljárást.

Ugyancsak tegnap tárgyalták Dumitrescu Dumitru volt máramaroszigeti perceptor vagyonszűrés ügyét is, aki végrehajtást vezetett az egyik késedelmes adós ingóságaira. A perceptor 3000 lejért elárverezte az adófizető butorait. Eből 4000 lej követelése volt az államnak. A perceptor azonban nem fizette be sem az ál-

lamnak járó 4000 lejt, sem az adófizető javára fennmaradt 4000 lejt nem térítette vissza. A máramaroszigeti ügyészség és a telekkönyvi hivatal értesítése szerint Dumitrescu Dumitru perceptornak nincs vagyona. Ezért a vagyonrevíziós eljárást megszüntették. A bünyügyi eljárás ettől függetlenül tovább folyik.

Gavrila Aurel Batares községbeli községi jegyző - mint ismeretes - az adó levonása nélkül fizette ki a községi iratok fizetését. A bünyügyi tárgyalás során a tábla elítélte a községi jegyzőt. A tábla mellett működő vagyonrevíziós bizottság azonban vagyontalan-nak találta Gavrila és megszüntette ellene az eljárást.

Lelenyezték Chişinăuban Ferdinand király szobrát

Chişinău, febr. 6. Vasárnap délelőtt leplezték le Chişinăuban I. Ferdinand király szobrát. Az ünnepségen Őfelségét Ciupercă Nicolae volt hadügy-miniszter, hadseregfelügyelő, a kormányt pedig dr. Zigre Miklós kultuszminiszter képviselte. Az ünnepséget a rádió is közvetítette.

Asszony-gyilkosság a pletyka miatt

(Buzău.) Florica Ion Turloi és Demetriade Anica bubăui lakosok között régi ellenségeskedés állott fenn valami pletyka miatt. Tegnap a két szomszédasszony összetalálkozott és veszekedni kezdtek. Florica alitól kokeztált Anica Demetriade udvarlójával. A veszekedés hevében Anica Demetriade a fahasogató fejszét kapta fel és kettéhasította vele szomszédnője fejét. A harcias nőt letartóztatták.

Az új törvény által előírt hivatalos

lakó-bejelentési lapok

kaphatók a

Pásztor Ede cégnél

Piața Mihai Viteazul No 4
Telefon 2800.

Gafencu külügyminiszter letette az esküt Őfelsége kezébe

Bukarest, febr. 6. Az udvari marsalli hivatal közli: Gafencu Grigorie külügyminiszter szombat délelőtt Őfelsége kezébe letette az esküt. Az eskütekénél jelen volt az udvari miniszter.

A kormány tagjai Armand Călinescu helyettes miniszterelnök elnöke alatt minisztertanácsra gyűltek össze és megvitatták a kormányprogram végrehajtását.

Tizenötlévig tartotta ágy alatt szörnyszülött gyermekét

Bukarest, febr. 6. Bizalmas értesülés nyomán páratlan felfedezést tett a muscelmegyei Calănești község csendőrsége. Flanches Sofia házában, az ágy alatt egy szalmával bélelt kosarat találtak. A szalmán, rongyok között, egy szörnyszülött gyermek volt, aki csak

ártikulátlan hangokat hallatott és a világosságot sem bírta. Kiderült, hogy az asszony 15 évvel ezelőtt hozta a világra a szörnyszülöttet, akit szégyenében elrejtett. A gyermek ma is mindössze 15 kiló. A hatóságok folytatják a nyomozást.

Hat embert mart meg egy veszett kutya Szalmáron

Szatmár, febr. 6. Néhány nappal ezelőtt Stroian Gheorghe szatmári CFR vezérfelügyelő kiskutyája megmaria a főtisztviselő Nicu nevű 15 éves fiát, valamint a felügyelőség épületében lakó Popovici mérnök szolgálóleányát. Először nem tulajdonítottak fontosságot a dolognak, amikor azonban az öleb megdöglött, annak levágott fejét felküldték a kolozsvári Pasteur intézetbe. A vizsgálat megállapította, hogy

a kutya veszett volt. Ennek alapján Stroian vezérfelügyelő, ennek felesége, kislánya és cseléd leánya azonnal elutaztak a kolozsvári Pasteur intézetbe. Később Popovici mérnök cselédleányát és a felügyelőség Turturascu nevű szolgálóját is beutalták a Pasteurbe. Tekintettel arra, hogy a veszett kutyával a CFR felügyelőség más alkalmazottai is játszottak, valószínűleg még több személyt védoltásra utalnak.

— Orvosi hír. Dr. Poliákné Wittenberg Rozi, fogorvosnő specialista rendeléseit Cosbuc uca 2. alatt megkezdte.

A TITOKZATOS

HINDU

— Regény — 10

Ezek az események heteken át olyan izgalomban tartották, hogy a végén érezte: ereje fogytán van. Különösen, amikor a rendőrség néhány kérdése azt sejtette, hogy nem bíznak benne s csapdát akarnak állítani számára.

Szerencséjére Mr. Chapman megértéssel volt iránta ezekben a napokban és minden könnyítést megtett érdekében. Azzal az ürüggyel, hogy többféle megbeszélésük van, autóján a városba vitte és utközben elmondta az ügy részleteit.

Egyik alkalommal már majd nem elmondta a fiatal Morley különös tettét, de aztán eszébe jutott: micsoda következményei lehetnek ennek s a már elkezdett mondatát megváltoztatta, — másról kezdett beszélni.

NEGYEDIK FEJEZET

De Chapman annak idején mégis fölfigyelt. Amikor ma a szokottnál valamivel korábban megjelent az irodában és Harriet átadta a kellemetlen üzenetet, a férfi gyors pillantást vetett rá, amely kinosan érintette a leányt. De a főnök egészséges rózsaszínű arcán újra mosoly jelent meg.

— No lám — ugratta a leányt. — Azt hittem, nem ismeri Mr. Morleyt. Érdekes ember, ugy-e?

— Neveletlen fráter — felelt a leány méltatlankodva. — Nem ismertem és egyszerűen megállított, mint valami cselédet, akivel az uraságnak küldenek üzenetet. Nem is említettem volna meg, de gondoltam, hogy vár a válaszra.

Mr. Chapman még mindig mosolygott és kissé kidülledő szemét a menyezetre szegezte. Alig negyvenéves lehetett, de rendkívül erős, egészséges, nyugodt férfi volt. A tökéletesen elválasztott dus haja még fiatalabbá tette s egész megjelenése diktátorra emlékeztette Harrietet.

— Igen — mondta kis idő múltán — már vártam a választ, de egészen másnak képzeltem el. Mr. Derrick Morley, úgy látszik, neheztel ránk, pedig nincs rá oka. A szerződés elég szép jövedelmet biztosít számára, amire azt hiszem, szüksége is van. — Kis szünetet tartott s ujjaival dobolt az asztallapon. — Ahogyan hallottam, eddig elég kalandos életet élt.

(Folytatjuk)

Új városi aggménház épül Nagyváradon

A két szegény-alapítványi egyesülete Chirila polgármester

Nagyvárad, febr. 4. Chirila Augustin polgármester akciója nyomán eltűntek a koldusok a város utcáiról. A valóban segítségre szoruló, munka képtelen, nagyváradai illetőségű koldusokat — a város társadalmának áldozatkészségéből összegyűlt összegekből átalakított és berendezett toloncházban helyezték el, ahol ételt, italt, fekvőhelyet kapnak — vidékről bevándorló koldusokat pedig kitiltották a városból. Most már a rendőrség szigorúan ellenőrzi, hogy a koldulás tilalmára vonatkozó büntetőtörvénykönyvi rendelkezéseket betartsák és ha valaki kolduláson érnek — könyörtelenül a toloncházba kerül.

Chirila polgármester azonban nem áll meg a félúton. A toloncház átalakításával és a téli hónapokra felajánlott önkéntes inség-adó beszédével nincs még megoldva a régóta égető aggménház kérdése. A toloncház — toloncház, el lehet helyezni néhány hétre, a hideg téli hónapokra a koldusokat — de a végleges elintézés ezzel koránsem nyert megoldást. A városnak nemcsak toloncháza (ahová a csavargók közé nem lehet elhelyezni a valaha jobb napokat látott, elaggott polgárokat), hanem

szegényháza, aggménháza van szüksége.

Ennek felismerése indította Chirila polgármestert arra, hogy utasítást adjon a Rimanóczy és Csesztivó alapok egyesítéséről s közös kezeléséről szóló szabályrendelet elkészítésére.

A szabályrendelet február 1-ike óta van közszemlén a város hirdetőtábláján. Akinak kifogása van ellene, február 10-ig teheti meg észrevételeit.

Mi van a szabályrendeletben?

Tudvalevő, hogy Nagyvárad egykori jótévedője, Rimanóczy Kálmán nagyjéltű vagyona azzal hagyta alapítványként Nagyvárad városára, hogy annak évi jövedelmeiből szegény-ménházat kell építeni és csak ha rendkívüli körülmények gátolnák a várost a szegény-ház felépítésében — lehet a jövedelmeit évenkénti készpénzsegély formájában kiosztani a szegények között. A rendkívüli körülmények észlelők óta tartanak, mert a szegény-ház felépítésére nem került sor.

Ugyanakkor a másik városi alapítvány, a Csesztivó-Dudek is hasonló célokat szolgál azzal a különbséggel, hogy az örökösök itt már elővigyázatosabbak voltak: azzal a feltétellel hagyták a városra házá-

támogatás nélküli, elhagyott váradai polgárokat ellátják — a ház többi, bérbeadott lakásának jövedelméből.

Ez a jövedelem azonban meglehetősen szűkreszábojt. Ezért a Csesztivó-Dudek alapítványi ménház hamarosan megtelt, sem új jelenikezőket felvenni nem lehetett, sem pedig az idő vasfoga által alaposan megromlott épületen nem voltak javítások végezhetők.

A Rimanóczy alap évi jövedelme nincs annyi, hogy abból új ménház legyen építhető — a hasonló célú Csesztivó-Dudek alapítvány jövedelme pedig nincs annyi, hogy a meglévő kis aggménházat bővíteni lehessen. Valóban Kolombusz tojása volt csak a fel-

fedezés: a két alap nagyon jól kiegészítheti egymást.

A Csesztivó-Dudek alapítványi ménházat javítani és bővíteni lehet a Rimanóczy alapítvány hasonló célú szolgáló jövedelméből.

hogy annak egy részében a két alapítványt egyszerűen egyesítik és közösen kezelik.

A szabályrendelet részletesen felsorolja a kezelés módját, amely a polgármester, később a városi tanács ellenőrzése alatt folyik és egy adminisztrátor felelősségére tartozik. Még ebben az esztendőben

restaurálják és kibővítik a Csesztivó házat — a Rimanóczy alap jövedelméből.

Kimondja a szabályrendelet hogy az aggménházba vallásra és nemre való tekintet nélkül felvehető minden önhibáján kívül elszegényedett munkaképtelen, vagy elaggott nagyváradai polgár, akinek sem oldalági, sem lemenő ágon nincsenek olyan hozzátartozói, akik segíyezhetnének.

Ha a Bábaképezde megszűnne.

Kivételes esetekben — és csak is a rendelkezésre álló helyzetnek megfelelően — felvételhetik magukat olyan öregek is, akiknek van valami vagyoni, ha ezt a vagyont az alapítványnak adják.

A szabályrendelet végül kimondja, hogy a polgármester a város társadalmából három tagú bizottságot nevezhet ki, amelynek véleményét kikéri az alapok kezelését illetően. Végül pedig: a Csesztivó-Dudek alapítvány másik részét, amelyet mg a múlt század végén bábaképezde céljára vettek igénybe — a város visszaveheti, amennyiben a Bábaképezde megszűnne. (p. m.)

Tízezer rendőr tartott razziát Londonban a múlt heti merénylet kinyomozása végett

London, febr. 6. A szombatira virradó hajnalban mintegy tízezer rendőr és detektív állott szolgálatban, hogy kinyomozzák az utóbbi időben elkövetett merényletek tetteit és hogy megakadályozzák a további merényleteket. Ugy Londonban, mint más városokban, alapos razziákat tartottak és

Londonban két letartóztatás történt. A Daily Telegraph szombaton reggel arról számolt be, hogy a Scotland Yard pénteken, a merénylettel kapcsolatban jelentést kapott az ulsteri rendőrségtől, amely szerint olyan okmányokat fedezett fel, amelyek egy egész Angliára kiterjedő összeeskü-

vés részleteit tartalmazzák. — Londonban, Ulsterben és több más angol városban számos rendőrtiszt meggyilkolását tervezték. A merénylet-terv számai Dublinba vezetnek. Ugy tudják, hogy Angliában több száz titkos fegyver- és robbanóanyagraktárt fedeztek fel.

Letartóztatták a bukaresti testvérgyilkos pap feleségét is

Rüviden már jelentettük, hogy a bukaresti rendőrség borzalmas büntényt fedezett fel. Vasile Grigore Dumitru, Cernica község papja, aki magát „Cruceanu Hagiu”-nak is nevezte, meggyilkolta testvérét, Grigore Dumitru, Pantelimon ucca 36. szám alatt lakó nyomdászt.

A büntény még az elmúlt évben történt, november 14-én s azóta a pap a holttestet házában rejtgette. Közben a testvére után érdeklődő rokonokat és ismerősöket az elvetemült pap azzal „nyugtatta meg”, hogy testvérét tiltott politikai tevékenység miatt valószínűleg letartóztatták és gyűjtőtáborba szállították. Hogy ártatlanságát annál jobban fitogtassa, a bukaresti hatóságoknál fivére sorsa iránt érdeklődött.

A rendőrség az eltűnt ember felkutatására irányuló nyomozást azon az alapon indította meg, hogy a nyomdászt november 14-én testvére házában látták. Lehetséges, hogy a pap féltékenységi rohamában követte el tetteit. Első vallomásaiban a gyilkos lelkész azt állította, hogy veszekedett az áldozattal, mert testvére tiltott politikai tevékenységet folytattott és ő azt tanácsolta neki, hogy hagyjon fel ilyen ügyekkel. A hatóságok véleménye szerint a lelkész elmeháborodott. Valószínű, hogy ilyen okokból szánhatta el magát a gyilkosságra.

A gyilkos pap pályáját, mint nyomdászinas kezdte és magánúton folytatta tanulmányait. Egyik vizsgát a másik után tette le és háboru előtt leérettségizett. Később nem kevesebb, mint négy diplomát szerzett; bölcsészeti, természettudományi, irodalmi és teológiai. A gyilkos pap több tudományos

munkát is irt és azért választotta magának a „Cruceanu Hagiu (Keresztes zarándok) írói álnevet, mert valóban járt Jeruzsálemben, sőt a Szentírnál is magas tisztsége volt. A testvérgyilkossá vált lelkész az utóbbi időben egy egyházi folyóiratot adott ki.

A testvérgyilkos pappal lejáratták a büntényt és ez alkalommal ellentmondásokba keveredett. Előbb azt állította, hogy fivére részegen rátámadt és le akarta szurni és ezért esett neki a baltával és ütötte, ahol érte. A holttest nyakán azonban hatalmas seb tátong és erre vonatkozólag nem tud felvilágosítást adni.

A rendőrség letartóztatta Dumitru feleségét, mert ő is tudott arról, hogy férje holttestet rejtget a házában.

Letartóztatásba helyezte a katonai törvényszék a kolozsvári légionárius per összes szabadlábbon lévő vádlottjait

Beismerő vallomást tettek Stefanescu Goanga merénylői

Kolozsvár, febr. 6. A kolozsvári légionárius terrorista per tárgyalásán — mint jelentették — Stefanescu Goanga merénylője, Pop Joan részletesen elmondta a merénylet lefolyását:

— Egyebet nem tudok — mondja tompán a merénylő. — A merénylet után a moziba mentem... — fűzi még hozzá.

És ott tudott ülni nyugodt lelkiismerettel a gyilkosság után? kérdezi az elnök.

— Ott! — válaszol röviden Pop.

A merénylő kihallgatása közben érdekes és a tárgyalás menetére jellemző epizód történt. A terem végben, közönséggel tömött széksorokban a hallgatóság egyik tagja — a melegtől, vagy az izgalmaktól — eszméletlenül zuhant ki az egyik padból. A közönség nem sokat törődött vele, még csak hátra sem fordult senki, nehogy egyetlen szót is elveszítsen a merénylő vallomásából.

Szombaton reggel 9 órakor a merénylet másik tettesének, Lascianu Aurel főiskolai hallgatójának kihallgatására került sor. Gruia Enache detektív gyilkosa részletesen elmondja, hogyan beszélte meg Pop Joannal a gyilkosságot és hogyan szerzett revolvért.

Lascianu vallomása után az elnök elrendelte a két merénylő szembesítését, ami meg is történik. A tettestársak néhány pillanatig látszólagos nyugodtsággal álltak egymás mellett, majd Lascianu az elnökhöz fordult és a következő kijelentést diktálta jegyzőkönyvbe:

— Miután meggyőződésünk szerint a katonai büntető tanács tagjainak körében semmi féle kétség nem merülhet fel, hogy a merényletet mi követjük el, kérjük: vegyék vallomásunkat őszintének. Mi nem hazudunk, semmit el nem lepünk, csak az igazat vallottuk. A légionista szervezet belső vezetőitől nem kaptunk semmiféle utasítást a merénylet elkövetésére, saját elhatározásunkból cselekedtünk és vállalkozunk mindenért a felelősséget.

„Sajnáljuk, hogy így történt!”

Negulescu elnök a nyilatkozatot jegyzőkönyvbe vette, majd a következő kérdéssel fordult Lascianuhoz:

— Sajnálják-e, hogy megölték Gruia rendőrszert és életveszélyesen megsebesítették a rektort?

A gyilkosokon látszik, hogy tagadni akarják, hogy más is jelen volt a gyilkosság elkövetésénél. Ujă Dumitriac akarják menteni.

Ujă tagadja, hogy jelen volt a gyilkosság elkövetésénél és csak a bombamerényletekben való bűnrészességét ismeri be. Az elnök azonban több ízben hazugságon csipii vallomása közben.

Andrei Pasile orvostanhallgató, a légionárius diákcsoport főnöke elmondja, hogy három hónapig Németországban, több nyire Drezdában tartózkodott, ahol cserediák volt. Az elmúlt évben, szeptember 29-én jött vissza és szorgalmasan készült a vizsgákra, amikor október elején levelet kapott Verestől, az erdélyi légionisták vezetőjétől, hogy utazzék Bucurestibe. A kérést csak hazautazása alkalmával teljesítette. Akkor ki szállott Bucurestiben s ott felkereste Verest. Veres elmondta, hogy a diákszövetségek vezetői Bucurestiben gyűlést tartottak s azon elhatározták,

hogy gátat fognak vetni az egyetemeken a zsidó egyetemi hallgatók beözönlésének. Ugyanakkor Veres azt is megmondta, kezdjen ilyen irányú mozgalmat Kolozsváron is.

Andrei kihallgatása további során azt a kérdést próbálták tisztázni, hogy mit keresett Németországban? Elmondta, hogy egy háromtagú bizottság választotta ki azokat, akiket Németországba küldtek, de a bizottságból csak egyetlen embert tud megnevezni. Tagadja azt, hogy Németországban két hónapos tanulmányi kirándulása alatt politikai utmutatásokat kapott volna. Ezután részletesen ismerteti a kolozsvári egyetemen megrendezett zsidó ellenes tüntetések történetét. Ha adatokról, nevekről faggatja Negulescu elnök, legtöbbször nem emlékszik.

ször nem emlékszik.

Andrei kihallgatása több mint három órán át tartott, az után Ioan Andritotut szolítja be az elnök, akit azzal vádolnak, hogy ő szerezte meg a revolvereket.

Andrijoiu vallomása során ellentmondásokba keveredett és megváltoztatta délelőtti vallomását. Amikor az elnök figyelemztette erre, a vádlott ki jelentette, hogy a mostani vallomása az igaz.

Negulescu elnök megkérdi a fegyőröktől, hogy a vádlottak beszélgettek-e valakivel? A fegyőrök kijelentik, hogy nem tudják megakadályozni, hogy a szabadlábbon lévő vádlottak ne szóljanak néhány szót a letartóztatottakhoz, amikor be-kísérik őket.

Negulescu ezredes elnök erre felpattan helyéről.

— Ebben az esetben az összes szabadlábbon lévő vádlottakat letartóztatom.

A védők a perrendtartásra való hivatkozással tiltakoznak, de a bíróság rövid tanácskozás után elrendeli az összes vádlottak letartóztatását.

Éjjel 3 órára jár az idő. Negulescu elnök a tárgyalás folytatását hétfő reggel 9 órára tűzi ki.

Egyelőre felfüggesztették a lakók bejelentési kötelezettségét

Nagyvárad, február 6. Ma a déli órákban miniszteri rendelkezés futott be a nagyvárad rendőrségére, mely a lakók bejelentési kötelezettségét további rendelkezésig felfüggeszti. A miniszteri rendelkezés értelmében a rendőrség közli,

hogy az albérlők és bérlők bejelentése egyelőre szünetel,

amíg a bejelentésre vonatkozólag új rendelet és pontosabb instrukció nem érkezik a miniszteriumból.

Eden a francia-angol katonai együttműködésről

Háboru esetén Franciaországnak három fronton kell küzdenie

Eden volt angol külügyminiszter a „Sunday Times” tegnapi számában cikket ír az angol-francia katonai szövetség stratégiai kilátásairól a müncheni egyezmény és Barcelona elfoglalása után. Kifejti, hogy az 1938. év eseményei jelentősen felborították az európai egyensúlyt, mégpedig a két nyugati szövetség kárára és a megváltozott helyzetet figyelembe kell vennie a két állam vezérkarának is. Franciaországnak háboru esetén három fronton kell küzdenie.

Felteszi a kérdést, hogy vajon a francia hadsereg, az angol tengeri és légi haderő, valamint egy expedíciós angol hadsereg támogatása esetén is szembe tudhat-e nézni egy ilyen három oldalról érzéző támadással? A kérdésre a volt angol külügyminiszter határozott nemmel felel és felhívja

a két kormány figyelmét annak szükségességére, hogy már most kezdjék meg egy, az ed-

digi terveknel sokkal nagyobb sulyal bíró expedíciós hadsereg megszervezését.

Prhala lefegyverezte az ukrán terroristákat

Ujabb cseh-magyar határincidens

Huszt, febr. 6. Prhala tábornok, aki mint jelentettük, Kárpátalján elrendelte az osztrómállapotot — Varsón át érkező jelentések szerint — lefegyverezte az ukrán terror-szervezet 3000 tagját, akiket koncentrációs táborba szállítottak.

Budapestre Ungvárról érkező jelentések szerint vasárnap Radvanc közelében egy hegyoldalon és a gerényi templom

tornyából a cseh határőrök több ízben tüzeltek a magyar határőrökre.

Októberben választás lesz Angliában

London, febr. 6. A „News Chronicle” című liberális lap értesülése szerint Chamberlain miniszterelnök októberre kéri a választásokat Angliában.

Felakasztotta magát gyógyíthatatlan betegsége miatt

Nagyvárad, febr. 6. A margittai csendőrség jelentette az ügyészségnek, hogy Tarpán András 53 éves margittai gazdálkodó gyógyíthatatlan betegsége miatt felakasztotta magát. Az ügyészség megadta a temetési engedélyt.

Forradalom Albániában?

Tirana, febr. 6. A világsajtóban olyan hírek terjedtek el, hogy Albániában forradalom tört ki. A felkelők összekülvést szöttek a kormány ellen és ennek következtében több ismert albán személyiséget le is tartóztattak. Tirnai hivatalos körökben az összeesküvésről és a forradalmi megmozdulásokról elterjedt híreket cáfolják.

Márciusban esküszik az egyiptomi hercegnő

Kairó, febr. 6. Hivatalos jelentés szerint Fauzieh egyiptomi királyi hercegnőnek Irán hercegével való esküvőjének napját március 16-ban állapították meg. Az esketési szertartást az Abdim királyi palotában végzik. A házassági okiratot az izlám teológia rektora állítja ki. Ez alkalommal három napig tartó népünnepélyt rendeznek. A fiatal pár az esküvő után Teheránba utazik.

Rádió műsor

SZERDA

BUCURESTI. 6.45 Torna. Reggeli hangverseny. Hanglemezek. 12 Szórakoztató zene, hanglemezek. 13 Időjárásjelentés, időjelzés. 13.10 Déli hangverseny. 13.40 Gramofonlemez. 14.15 Hírek, időjárásjelentés. 14.30 Gramofonlemez. 15 Hírek. 16.45 Előadás. 20 Rádiózenekar hangversenye. 21 Felolvasás. 21.15 Kamara-zene. 22 Hírek. 22.15 Lemezek. 23 Hírek. 23.15 Kabarélemez. Majd hírek közvetítése külföldre német és francia nyelven. Utána közlemények.

BUDAPEST. 7.45: Torna. hírek, hanglemezek. 11 Hírek. 11.20 Felolvasás. 13 Déli hangverseny, időjárásjelentés. 13.10 Cigányzene. 14.30 Lemezek. 17.15 Diákfélóra. 18.10 Zongoraszámok. 18.40 Előadás. 19.10 Cigányzene. 19.50 A magyar irodalom története. 20.30 Az Operaház előadásának közvetítése. 22 Hírek. 23.20 Időjárásjelentés. 23.25 Tánclemez. 24 Jazz. 1.05 Hírek

NYOMATOTT PÁSZTOR EDE
CÉGNÉL ORADEA
PIATA MIHAI VITEAZUL 4

Agyonverték egy bihar-megyei község éjjeli őrét

A gyilkost a csendőrség letartóztatta

Nagyvárad, febr. 6. Megdöbbentő gyilkosság történt vasárnap a Belényesujlak község közeleiben levő Ursold községben. A szűkszavú csendőri jelentés szerint Sturz Ioan földműves fejszével agyonverte Pelle Nicolae éjjeli őrt. — A jelentés közli még, hogy a gyilkos sulyosan megsebesítette Igos Gheorghet is, akit a körorvos részesített első segélyben

A gyilkost a csendőrség letartóztatta. Fersigan Cornel vizsgálóbíró telefonon átadta a belényesujlaki csendőrség vezetőjének, hogy a körorvossal boncoltassa fel az éjjeli őrt holt testét.

A lövöldöző erdőőr

Tenkehosszuaszó erdőse
Kondoros János több ízben fa-

lopáson érte Bere Teodort. Az erdőse tegnap is lopáson érte Bere Teodort és miután az fel-szólítására nem állott meg, előkapta fegyverét és rálőtt Bere Teodorra, aki véresen rogyott össze.

A sebesültet beszállították a köz-kórházba az erdőőrt pedig letartóztatták és bekísérték a nagyváradi ügyészségre.

Ralógyilkossági kísérlet Dettán

Hollerbach János dr. nyug. dettai állatorvos ellen a péntekről szombatra virradó éjszaka ismeretlen tettes rablógyilkossági kísérletet követett el. Az állatorvos 11 óráig kávéházban volt, majd hazatért. Amikor háza kapuiát kinyitotta,

egyszerre valaki hátulról ásóval a fejére sújtott. Hollerbach dr. összeesett, majd segített kiáltott, mire támadója másodszor is fejbe vágta, majd elfutott. Arra járó emberek találták meg a vérben fetrengő állatorvost, akit Farkas László

dr. részesített első segélyben és megállapította, hogy a koponyája behasadt. Hollerbach dr.-t Temesvárra hozták és az irgalmasok kórházában helyezték el. Állapota sulyos, de nem reménytelen. A rendőrség keresi a támadót.

APRÓHIRDETÉSEK

A legkisebb apróhirdetés ára 10 szóig 20 lei — minden további szó 2 lei. — Előfizetési díj havonta 40 lei. — Megjelenik mindennap.

POSTA

Fényképei
nagyon olcsón és nagyon jól
szavatosság mellett

Róna fényképész
műtermében kaphat
Régi képekről élethű nagyítások
Str. Alexandri No. 4.

ÁLLÁS

Megbízható újságírókat jó keresettel felvesszünk Hegyközü-ujlak, Száldobágy, Csátár, továbbá Szalárd, Hodos és Szent Imre községek részére. Jelentkezni a kiadóhivatalban.

Férfi konfekcióra segédeket felvesszük. Szabó, P. Capelei. 368

Szőlőmunkást fiatal házaspárt havi fizetéssel vagy nap-számra felvesszük. Porkoláb, Calea Emil Isac 20. (Görög-ol-dal) 361

Jóházból való 14—15 éves tanulóleányt alkalmaz Balázs, fűszerüzlet. Str. Alexandri 34. 351

Cipészsegédeket exportmunkára felvesszük. Str. Saguna 7. 350

Ügyes, megbízható kifizetőt keres azonnalra Balázs fűszer-üzlet. Str. Alexandri 34. 381

Nyomdai tanulóleányt felvesszük a Pásztor nyomda. (Román előnyben.) Jelentkezni a kiadóhivatalban

Kifutófiu azonnali belépésre kerestetik. Agronomul, Str. Rimanoczy 3. 385

Ago munkához egy jó kézi munkás felvétetik. Costa Foru 37. 384

VÉTEL-ELADÁS

Gál-féle román-magyar és magyar-román szótár mindenkinek nélkülözhetetlen — csak 25 lei. Kapható lapunk kiadóhivatalában.

Eladó egy egész házhely Colonia Ioşia Str. 53. No. 9. 383

Eladó három szoba, konyha spejzből álló lakás, Str. Gh. Papp 25. 382

Bélyeg gyűjteményt régi bélyegeket veszek. Dr. Spitzer, Reg. Ferdinand 18. 370

Eladó teljesen új 50-es, 100-as légfűtőes csibeköltőgép, továbbá 300-as, 500-as műanya. Kühne gyártmányok. Oradea, Str. Franceză 12. 43

Staniol-papír, fehér és színes, nagy választékban, továbbá selyem papírok minden színben kaphatók Pásztor Ede cégnél, Piaţa Mihai Viteazul 4.

LAKÁS

Kétszobás, földszintes lakást, lehetőleg kertes udvarban keresek május 1-re. Cimeket a kiadóba kérek 345

Emelik a német légi haderőt

Berlin, febr. 6. Hitler kancellár rendeletet adott ki, — amelynek alapján a német légi haderő szervezetét módosítják, hogy ezáltal növeljék erejét. A légi haderőt három csoportba osztják. Az első csoport lesz a keleti, a második az északi és a harmadik a nyugati légi haderő. Milch tábornokot nevezték ki a légi haderő legfőbb parancsnokává.

Négymillió megke-rült a CFR elsik-kasztott pénzéből

Bucuresti, febr. 6. Alfred Paximade, a fővárosi állambiztonsági hivatal főnöke, ma Chişinăuból jövet visszaérkezett a fővárosba. Paximade a brassói OFA fakitermelő vállalatnál történt nagyszabású betörés ügyében folytatott sikeres nyomozást. Az eltűnt öt és fél millió leiből négymilliót sikerült előkeríteni.

Katonai Livret könyvecske

kapható a

Pásztor Ede cégnél

Oradea, Piaţa M. Viteazul 4